

2782
MATICE MLÁDEŽE

POŘÁDÁ T. E. TISOVSKÝ. - - - - - ROČNÍK II.

VYCHÁZÍ DESETKRÁT DO ROKA ZA PŘEDPLATNÉ 2 K, POŠTOU 2 K 20 H.

2,

795 klev
II 2
BARON PRÁŠIL

PODIVUHODNÉ PŘÍHODY NA ZEMI, NA MOŘI I VE VZDUCHU

SESTAVIL

JAROMÍR HVĚZDA

SE 6 VYOBRAZENÍMI
MILOŠE SLOVÁKA

△△△

20

BARON PRÁŠIL.

== PŘELOŽIL A UPRAVIL ==

JAROMÍR HVĚZDA.

SE 6 ILLUSTRACEMI MILOŠE SLOVÁKA.

NÁKLADEM F. ŠIMÁČKA V PRAZE.
1906.

12. XII. 1906

Několik slov úvodem,

Dobrodružství a příhody barona Prášila zná všecek svět. Třeba že za dob, kdy pan baron o nich vypravovával, nebylo ještě ani telegrafu ani telefonu, pověst o nich letěla po zeměkouli jako jiskrou elektrickou. A diviti se tomu věru nelze. Známo, že lidé dovedou utajit nanejvýš věci, které se týkají jich samotných a které zavánějí ošklivostí. Zaslouchnou-li však o příhodách tak úžasných a přepodivných, jakých rekem byl baron Prášil, — i kdybys lidem ocelovými zámky ústa uzamkl, nic naplat. Vezmou prostě papír a péro a napíší, co byli slyšeli. Ať se diví a žasnou také jiní!

A vskutku! Vypravování barona Prášila bylo napsáno, vtištěno i uvedeno ve známost po všech světa koutech. Z barona stal se muž proslulý.

Pokud žil ještě pozemšťan nějaký, jenž o jeho příhodách nikdy neslyšel, všechno bylo v pořádku. Fovědělo se mu o nich na rychlo — i pobavil se

posluchač i vypravovatel. Horší doby nastaly, když příhody znal už dopodrobna kde kdo. Tehdy naskytla se palčivá otázka: „A kdo že to byl vlastně ten proslulý baron Prášil? Odkud pocházel? Kde žil a kdy žil?..“

Ke slovu se přihlásili Němci. Baron Prášil byl prý Němec.

Ku podivu, ale nic nového. Němci mívají vždy tisíc chutí o každém slavném muži dokazovat, že byl původu německého. A byť to byl i baron Prášil. Nebudeme se s nimi přiti o jeho národnost. Byl-li skutečně Němec, vděčně se k němu krajané nezachovali. Příhody a dobrodružství jeho zaznamenány a vytištěny byly nejdříve v anglickém jazyce, a z něho si je Němci teprv přeložili.

O osobě barona Prášila nedovedli však vybádat do dneška pranic určitého. A už asi nevybádají. Neboť úsudek o jeho dobrodružstvích zatím se ustálil.

Baron Prášil naprosto nebyl mělký, směšný, žvanivý mluvka, jakých je na tucty a kteří lhou, až se jim od úst práší. Hrdina proslulých příhod rozhodně nebyl podobným tvorem nesnesitelným. Vynikal naopak duševní vyspělostí nad společnost, se kterou bylo se mu stýkati. A sám býval nucen vyslechnout kupu nešmyslův a hromadu lží, jimiž se

snažil ten který domýšlivý panáček vlastní osůbku vyvýšit a zajímavou učinit. Baron Prášil s úsměvem a shovívavě vždy poslouchal o rozmanitých, neuvěřitelných kouscích, hlavou kýval a tím žvanila k dalším lžím pobízel. Ale když se konečně mluvil nadobro vyhovorel, baron Prášil mávl pravicí, šibalsky vážně se zatvářil a spustil: „To všecko, pánové, jest ovšem pěkné a věru neslýchané. A dojista je to všecko nejsvětější pravda, neboť já sám, pánové, jsem zažil, zkusil a vykonal leccos ještě zvláštnějšího. Ráčíte-li si přát — —“

Rozumí se, že společnost vřdycky si přála. I jal se baron vypravovat o příhodách takových, že jimi zastínil mluvkou nejžvanivějšího.

Tak pohlízejte, čtenáři, na dobrodružství a příhody barona Prášila.

DOBRODRUŽSTVÍ A PŘÍHODY,
KTERÉ ZAŽIL BARON PRÁŠIL NA RUSI, VE VÁLCE
S TURKY, V ŘÍŠI SULTÁNOVĚ I JINDE.

«V postroji koňově objevil se vlk . . .» (Viz str. 13.)

Chtěje se vydat na cestu do Ruska, z úmysla jsem vyčkal až do zimy, neboť mi bylo dobře známo z různých cestopisných knih, že cesty Německem, Polskem, Litvou, Kuronskem, Livonskem a Estonskem jsou bezmála ještě neschůdnější, nežli je sama cesta do chrámu ctnosti. Domníval jsem se, a to zajisté veškerým právem, že sníh a mráz cesty ony upraví, při čemž nebude ani potřebí, aby se na práci povolovaly peníze z pokladen velevážených, přepečlivých vlád oněch severních krajín.

Cestoval jsem koňmo. A to je, myslím, putování ještě nejpříjemnější a nejpohodlnější, máme-li ovšem dobrého oře a je-li jezdec zdrav. Nedostaneme se aspoň do lecjakých třenic se zdvořilými německými poštmistry — a postilloni nezatahují cestovatele do každé krčmy, která se vyskytne při silnici. S koněm si rozumíme, vyhovíme si — a pout je takto velmi milá i lahodná.

Oblékl jsem se na ni jenom lehce. Pociťoval jsem to dost povážlivě, čím dále jsem jel směrem severovýchodním. I může si každý snadno představit, jak asi bylo jakémusi starému chudásovi, jenž ležel takměř nahý v Polsku na pusté stezce,

kterou jsem se bral. Byl bezmocný a teskně na mě požíral.

Bylo mi nebohého chlapíka ze srdce líto. Ačkoliv mně samotnému duše v těle skoro mrzla, hodil jsem naň přece cestovní svůj plášť a řízně jsem koně pobodl, aby snad chudásovi nenapadlo zahrnout mne slovy obdivu a díků. Nemám to rád.

Jel jsem a jel, až mne překvapila noc. Nikde ni vidu ni slechu po nějaké vesnici. Země kolem pokryta sněhem, po cestě nebo stezce nejmenší potuchy.

Unaven jízdou seskočím konečně s koně a uvážu jej na jakýsi pahýl, jenž vyčníval ze sněhu. Abych se zabezpečil proti všem příhodám, vezmu svoje bambitky pod pažďí a uvelebím se opodál do sněhu. Nepotrvalo dlouho a usnul jsem spánkem tak zdravým, že jsem neotevřel oči až za světlého, jasného dne.

Jaký úžas se mne však zmocnil, když jsem spatřil, že ležím uprostřed jakési vesnice na hřbitově! Po svém koni pátral jsem chvíli nadarmo. Potom jsem jej zaslechl kdesi ve výši řehtati. Upru zraky k nebesům a shlédnu jej, jak visí, přivázan na povětrnostní korouhvičce kostelní věže. I věděl jsem ihned, kolik uhodilo. Vesnice byla totiž s večera zcela zasypána sněhem. V noci se oteplilo, sníh se zvolna slehával a já, ničeho ve spaní nevěda, polehoučku jsem klesal až na hřbitov. Co jsem v temnotě považoval za pahýl nějakého strůmku, jenž vyčnívá nade sněh, to byl kříž nebo povětr-

nostní korouhvička kostelní věže. Můj kuň na ní ohlávku visel.

Dlouho se nerozmýšleje vzal jsem jednu ze svých bambitek a střelil do koňovy ohlávky. Po-dařilo se... S koněm se zase šťastně shledav vyhoupl jsem se do sedla a dal se svou cestou.

Až do Ruska jelo se mi pak dobře a pranic se nepříhodilo, co by stálo za zmínku. V Rusku však není modou cestovati v zimě na koni. Ježto pak se vždycky řídívám zásadou: „Jaký kraj, tak se stroj!“, koupil jsem lehké sáně, zapřáhl do nich svého komoně a spokojen uháním k Petrohradu.

Nevím už dobře, bylo-li to v Livonsku nebo Estonsku, ale tolik pamatuju docela jasně, že to bylo uprostřed strašlivého lesa, kdy jsem spatřil, že za mnou pádí příšerný vlk, štván zajisté nejpalčivějším hladem, jaký jest údělem těchto dravců za třesuté zimy. Dožene mne za krátko — a bylo téměř nemožno mu uniknouti. Bezděky jsem se položil na znak do saní i ponechal jsem koňovi, aby učinil, co dovede, pro spásu svoji a mou.

Čeho jsem se sice domýšlel, ale več jsem se téměř neodvažoval doufati, stalo se hned potom. Vlk ani si nevšiml mé maličkosti; přeskočiv sáně dopadl zuřivě na koně a roztrhl a najednou spolkl celý zadek ubohého zvířete, které, svíjejíc se děsem a bolestí, jen ještě tím rychleji utíkalo. Když jsem takto sám, vlkem nezpozorován, z hlavního nebezpečení vyvázl, pokradmu pozvednu obličej a v úžase vidím, že se vlk ráz na ráz zažirá do koně.

Sotva že se však tak pěkně do vnitř vetlačil, uznal jsem, že je na mně, abych jednal. Popadl jsem bič a nakládal jsem vlkovi důkladně na záda. To se ví, že se nemálo vyděsil, jsa takto nečekaně přepaden v onom obale. Hleděl vši mocí uniknout, vžíral se do koně s ďábelskou dravostí — kuň mrtev padl, a hle! V jeho postroji objevil se vlk. Neustávaje bičoval jsem jej tím řízněji — i dospěli jsme v plném trysku šťastně a ve zdraví do Petrohradu, docela proti našemu, navzájem uctivému očekávání a k nemalému údivu všech, kdo mého tahouna spatřili...

Nechtějte na mně, abych se rozvláčně rozpovídal o uměních, vědách a ostatních znamenitostech, které jsou sídlem v nádherném hlavním městě ruském. Tím méně vás chci bavit vypravováním, jak žije petrohradská vznešená společnost, jaké jsou zvyky a obyčeje v domácnostech ruských velmožů, jejichž manželky vítají hosta sklenkou kořalky a vřelým polibkem. Věnuji větší pozornost závažnějším a ušlechtilějším věcem, totiž koňům a psům, jejichž jsem povždy velkým přítelem; pak liškám, vlkům a medvědům, jichž má Rusko proti jiným zemím větší hojnost, zrovna tak jako ostatní zvíře; a konečně chci vypravovat o zábavách, rytířských závodech a ušlechtilých činech, jaké šlechtice spíše ctí, nežli všelijaké malichernosti, jež zamlouvají se ulízaným a navoněným panáčkům a paničkám.

Poněvadž mne nemohli neodkladně přijmout k vojsku, naskytla se příležitost, abych po několik měsíců věnoval se výhradně sobě, v naprosté vol-

nosti, abych této volnosti použil způsobem nej-
ušlechtilějším a peníze svoje abych utrácel pokud
možno nejpríjemněji. V noci bavíval jsem se ve
společnosti vznešených mužů poutavými hrami za
cinkotu plných sklínek. Ježto je v Rusku zpravidla
notně zima a poněvadž je to už tak v obyčeji ruské-
ho národa, pitky jsou tam oblíbenější, než kdekoli-
v jinde. I ve společnostech velmi vážených těší se
naplněná sklenice z veliké úcty. Shledal jsem se
s lidmi, kteří se vycvičili v pití na skutečné virtu-
osy. Ale všickni byli opravdovými nedochůdčaty
proti jistému šedobradému, snědému generálovi,
jenž s námi obědvával při společném stole. Starý
pán, jenž byl přišel v bitvě s Turky o vrchní po-
lovici lebky, ze kteréžto příčiny, kdykoliv se ocitl
v naší společnosti cizinec, omlouval se mu s nej-
zdvořilejší dobrosrdečností, že si musí při obědě
ponechat klobouk na hlavě: vyzunkal zpravidla
mezi jídlem několik lahví pálenky, načež si přihnul
araku a konečně, uznal-li vhodným, začal s pálen-
kou nanovo. A přes to ani jednou nepostřehl při
něm nikdo nejmenší známky opilosti.

Věc se vám zdá neuvěřitelnou. Ale nemám to
nikomu za zlé, pánové, neboť i já jsem ji nedovedl
pochopit. Až posléze jsem přišel tajemství na
kloub. Generál nadzvedoval občas klobouk. Všiml
jsem si toho nejednou, ale nezazlíval jsem generá-
lovi. Že měl v hlavě horkost, bylo přirozeno, a
že si tudíž hleděl hlavu osvěžit, tím spíše. Pojed-
nou však postřehnu, že generál zároveň s klobou-
kem pozvedává stříbrnou desku, která mu nahrazo-

vala část lebky, a že té chvíle vždy všechna síla z lihových nápojů, které byl požil, ve způsobě lehoučkých obláčkův uniká do výše. Tím se mi záhada najednou vyjasnila. Svěřil jsem se s tím několika dobrým přátelům a vyžádal si u nich souhlas, abych se mohl o správnosti učiněného pozorování ihned, ještě téhož večera patřičným pokusem přesvědčiti.

Můj pokus byl takový. Pokročil jsem, kouře z dýmky, za generála i vyčkal jsem, až klobouk pozvedne a opět na hlavu přiloží. Když se tak stalo, zapálil jsem kouskem papíru vystupující výpary — i spatřili jsme divadlo právě tak nové, jako krásné. Okamžikem vzplanuly obláčky, vznášející se nad hlavou našeho hrdiny, v ohnivý sloup a zbytky výparů, které byly uvázly v plsti jeho klobouku, zazářily v nejkrásnější modři ohnivé jako skvostný oblouček kolem generálovy hlavy.

Pokus můj nebylo možno starému pánovi utajit. Ale nepohoršil se nikterak, ba dovolil nám ještě několikrát, abychom opakovali pokus, jenž mu dodával vzhledu tak nadzemského.

Pomlčím o mnohých veselých příhodách, kterých jsme byli účastni za takového večerního besedování, neboť zamýšlím ještě vypravovati o rozmanitých událostech loveckých, které se mně zdají pozoruhodnějšími a zábavnějšími. Uvěříte mi, pánové, že jsem se vždycky hlavně připojoval k takovým statečným kamarádům, kteří dovedli náležitě cenit volné, neobmezené lešné loviště. Ukra- coval jsem si tak zase jiným způsobem dlouhou chvíli, a potom — inu, moje štěstí při každém lo-

veckém kousku bylo tak kromobyčejné, že si na to opravdu do dneška velmi rád vzpomínám.

Jednoho jitra spatřil jsem oknem své ložnice, že veliký rybník, k němuž jsem neměl daleko, je takoruka poset divokými kachnami. Bleskurychle strhnu brokovnici se hřebíku, vletím na schody a pádím dolů. Počínal jsem si při tom tak divoce — což jest ostatně vysvětlitelno při mé vášni lovecké — že jsem prudce vrazil obličejem do dveřejí. Zajiskřilo se mi ohnivě v očích. Ale nehleděl jsem na to. Doběhnu k rybníku — a brzy se mně nahodilo, abych po kachnách střelil. Přiložím pušku k líci, leč v rozhodném okamžiku velice rozmrzen zpozorují, že při onom nárazu na dveřeje ulétlo mi křesadlo u spouště. Dobrá rada byla ve chvíli tu diahá. Co počít? Otálet rozhodně možno nebylo. Na štěstí jsem vzpomněl, že se mi strašlivě v očích zajiskřilo, když jsem byl narazil na ty neblahé dveřeje. Natáhl jsem tudíž u pušky spoušť, namířil na kachny, a zaťav pěst uhodil jsem se důkladně do oka. Jiskry vyletěly, zapálily v pánvičce prach, rána třeskla — i zasáhl jsem pět párů kachen, čtyři rudokrké roháče a párek vodních slípek... Duchapřítomnost bývá matkou mužných činů. Vědí-li o této pravdě vojáci a námořníci, neméně často jest jí též lovec povinen díky za svoje štěstí.

Tak jsem se kdysi za loveckých toulek ocitl také na břehu slušného jezírka a spatřil jsem na hladině plovati několik tuctů divokých kachen. Ale byly tak rozptýleny, že jsem neměl naděje jedinou

•Vynesly mne vysoko k oblakům . . . (Viz str. 19.)

ranou trefit více než jeden kus. A na neštěstí měl jsem v pušce náboj poslední. Jak mne to pohněvalo! Právě toho dne byla by mně bývala vítána kořist bohatá, neboť jsem nazítří zamýšlel pozvat k sobě a vyčastovat celou společnost dobrých známých a přátel.

V tom bleskla mi hlavou myšlenka. V brašně zbyl mi z potravin, které jsem si byl vzal s sebou na lov, ždibec slaniny. Myšlenka rázem uzrála v čin. Slaninu jsem uvázal na konec dlouhé šňůry, na niž jsem poutával loveckého svého psa, byl-li na honbě příliš bujný. I skryl jsem se do rákosí, vymrštil slaninu do jezírka — a k nemalému potěšení vidím, že se k ní lačně žene kachna. Spolkla ji jako třešni. Za kachnou první rychle připlavala druhá, pak třetí a tak dále, a poněvadž hladký ždibec slaniny, na motouze uvázaný, téměř v okamžiku z první kachny — neztráven — vzadu zase vyšel, spolkla jej kachna druhá, potom další — zkrátka, milá slanina prošla všemi kachnami a zůstala na šňůře. Roztomilá to byla podívaná. Kachny byly na šňůře navlečeny jako perly. Radostně jsem je vytáhl na břeh, ovinul šňůru aspoň padesátkrát kolem beder a těla i dal jsem se k domovu.

Poněvadž jsem měl před sebou řádný kus cesty a ježto takové množství kachen důkladně mne tížilo, skoro jsem už začal litovat, že jsem jich ulovil příliš mnoho. Tu mi však prospěla zvláštní příhoda, ačkoliv mne uvedla s počátku do nemalých rozpaků. Kachny byly totiž vesměs živé — i jaly se, když se byly vzpamatovaly z prvního ohro-

mení, náramně silně křídly mávati. Vynesly mne vysoko k oblakům.

Nevím, co by tomu byl kdo říkal, kdyby byl býval v mé kůži. Já jsem se nerozpakoval využít-
kovat věc na svůj prospěch. Použil jsem šosů svého
kabátu jako vesel a vesloval jsem směrem k domo-
vu. Když jsem se ocitl právě nad svým příbytkem,
bylo nutno o to pečovat, abych se dostal bez pohro-
my dolů. K tomu jsem si dopomohl tím, že jsem
kachnu za kachnou usmrcoval, zakrucuje jim krky.
I padal jsem polehounku, až jsem se vsunul přímo
do komína našeho domu a komínem jsem proletěl
zrovna du kuchyně na krb, v němž na štěstí dosud
nehořelo. Můj kuchař se ovšem nemálo ulekl mého
příchodu...

Skoro podobná událost mne potkala jednou na
lovu koroptví. Vyšel jsem si tehdy, abych vyzkoušel
novou pušku. Malá moje zásoba broků byla už
načisto vystřílena, když se tu znenadání vznese
hejno koroptví hned před mýma nohama. Ozvala
se ve mně tužba, abych jich několik měl večer na
stole. A ze silné té tužby kvapem vyklíčil nápad,
jehož můžete, pánové, věru v čas potřeby s do-
brým výsledkem použít. Jakmile jsem uviděl, kam
koroptve zapadly, nabil jsem spěšně pušku — a
poněvadž jsem broků neměl, vrazil jsem do hla-
vně nabiják a — pokud bylo možno v tom chvatu
— ošpičatil jsem jej na konci. Nyní jsem se
pustil ke koroptvím. Vzlétly — já vystřelím —
a bylo mi potěchou spatřiti, jak můj nabiják po-

malouunku klesal se sedmi koroptvemi, které se jistě podivily, ocitnuvše se tak náhle na vidlici.

Jak jsem už řekl, člověk si musí umět ve světě pomáhat z nesnází.

Jindy — bylo to v jistém velikolepém ruském hvozdu — vyrazila přede mnou divukrásná černá liška. Věčná škoda by bylo bývalo drahocenné kožešiny, kdybych ji byl prostřelil kulkou nebo broky. Ferina lišák trčel těsně vedle stromu. Ráz na ráz vyňal jsem nabitou kulku z hlavní, místo ní jsem nabil pořádný šindelák, totiž hřebík, potom spustím — a rána byla tak umělecky přesna, že jsem přibil lišákův ohon pevně ku kmeni. Když se tohle stalo, klidně jsem došel k lišákovi a loveckým nožem na kříž jsem mu prořízl kůži na obličejí. Tím byla celistvost kožešiny zabezpečena. Chytil jsem nyní bič a začal lišákovi sázet tak upřímně, že toho měl brzy dost a horem pádem vyrazil z vlastní kůže. Na ten jeho úprk byla věru radostná podívaná...

Náhoda a štěstí napraví začasť mrzutou chybu, které se byl člověk maně dopustil. O pravdě těchto slov přesvědčil jsem se záhy po příhodě, o níž jsem právě vypravoval. Zabloudil jsem do hlubokého lesa. Rozhlížím se, kudy bych se zas nejlépe vymotal z hustého bludiště, když tu shlédnu divoké podsvinče a mohutnou svinu, které běžely těsně za sebou směrem ke mně. Vystřelím — ale netrefil jsem. A co nyní vidím! Podsvinče, jež pádilo prve před sviní, zmizelo v houštině a

svině stanula nepohnutě na témže místě, jakoby ji byl k zemi přibil...

Nemeškal jsem věc prozkoumat. I shledal jsem, že to byla svině slepá a že ji podsvinče z dětské lásky vodilo po lese tím způsobem, že se držela tlamou jeho ocásku. Moje kule vletěla právě do tohoto ocásku, přestřelila jej — a zbytek žvýkala dosud slepá, stará svině. Podsvinče uprchlo a nikdo jí nyní nevedl ku předu. Uchopiv tedy koneček ocásku odvedl jsem staré, bezmocné zvíře bez veškeré námahy a beze všeho odporu až domů.

Jakkoliv divoké svině vzbuzují hrůzu, divocí kanci jsou přec mnohem strašlivější a nebezpečnější. Střetl jsem se s jedním v pustém lese, nejsem na neštěstí připraven ani k útoku, ani k obraně. V nejkrajnějším okamžiku, právě když se po mně rozzuřená příšera se strany všemi silami rozehnala, uskočil jsem za strom, který mně byl nejbliž. Výpad kancův byl báječně prudký a kly jeho zasekly se do kmene tak hluboko, že marně se namáhal ihned je vyprostit a útok opakovat. „Haha!“ v duchu jsem se zasmál, „teď tě, přítelíčku, snadno lapíme...“ Ruče chytím kámen a začnu do kancích klů bušit tak vydatně, že jsem je v pravém slova smyslu vklínil do tvrdého dřeva; kanec nemohl na vyvážnutí ani pomyslit. Nezbyvalo mu, než se uklidnit, načež jsem z nejbližší vesnice dopravil do lesa vůz a provazy, abych dovezl kance živého a neporušeného domů; což se také výtečně podařilo.

Slyšeli jste, pánové, dojistá o patronu všech lovcův a střelcův, o sv. Hubertovi, a rovněž i o statném jelenu, který se mu v lese objevil, máje mezi parohy kříž. Nuže, račte poslechnout, co se mně jednou stalo a co jsem viděl vlastníma očima. Vracel jsem se lesem z lovu. Nezbylo mi jediné kule, jediného broku. Kdež pak bych se byl nadál, že ve chvíli tu srazím se s jelenem. A s jakým jelenem! Byl to nejvzrostlejší a nejspanilejší jelen světa. Zahleděl se na mne naprosto ledabyle, jakoby byl věděl, že po mém střelivu není pohádky. Okamžitě jsem nabil pušku prachem. A na prach, poněvadž jiného jsem neměl, nacpal jsem třešňových pecek, se kterých jsem byl v největším chvatu okousal chutné maso. Nu — a vpálil jsem ránu jelenovi přímo do čela...

Zavrával, zapotácel se. Ale přec jenom konečně upláchl. — Za rok, anebo to bylo za dva roky — nevím přesně — byl jsem v témže lese na honě. A nastojte! Ukázal se mi statný jelen, který měl mezi parohy docela vzrostlý třešňový strom, více než deset stop vysoký. Ihned jsem vzpomněl na ono své dobrodružství. Pokládaje jelena za kořist, které jsem dávno už právem nabyt, položil jsem jej jedinou ranou, čímž se mi dostalo zároveň jelení pečeně a třešňového kompotu; neboť strom byl obalen plody tak jemně chutnými, jakých jsem do té doby jakživ neokusil...

A co řeknete, pánové, na příklad této příhodě? Potuloval jsem se v Polsku divokým hvozdem a kromě nadání se soumrakem došel mně.

všecek prach. Když jsem se bral domů, napadl mne úžasný medvěd, otevíraje z daleka ukrutánskou tlamu. V pochopitelném spěchu prohledám všecky svoje kapsy. Ani zrnko prachu, ani jediný brok, natož kule! Ničeho jsem nenalezl, nežli dva křesací kameny, které zpravidla bráváme na hon, kdyby se křesadlu na pušce něco přihodilo.

Veškerou silou vrhnu jeden z těch kamenů do tlamy medvědovy, až mu proletěl jícnem. Nezálibilo se to valně hnědáči, neboť sebou vztekla hodil i otočil se ke mně zadkem. V tom okamžiku mrštím kamenem druhým — a ten vletěl medvědovi do útrob od zadu. Zdařilo se všecko podivuhodně a skvostně. Kameny na sebe v těle medvědově křísly, prudkým nárazem vysršel z nich oheň — a ten za ohromného rachotu tělo medvědí na kusy roztrhal...

Ačkoliv jsem tehdy vyvázl živ a zdráv, o podobný kousek nerad bych se pokoušel po druhé. Bez dobré a bezpečné zbraně těžko se s medvědem pouštět do půtky.

A také ne s vlkem. Byl takořka můj osud, že jsem se na lovech setkával s netvory nejdivějšími a nejnebezpečnějšími právě tehdy, když jsem byl bezmocný, když jsem neměl už čím střílet. Kdysi přepadl mne strašlivý vlk tak nenadále a se zběsilostí tak urputnou, že jsem ovšem vůbec na střelbu nemohl pomyslet, i kdybych byl měl torbu střelivem napěchovánu. Sápál se na mne, stoje na zadních nohách, s lačností a dravostí neodolatelnou. Pouhým pudem sevřel jsem pěst a vrazil ji

vlkovi do hrdla. A abych se pokud možno zajistil před hrozným dravcem, nořil jsem svou ruku hloub a hloub, až po samo rameno. Co však dále?.. Věřu, nemohu tvrdit, že se mně moje tehdejší postavení příliš zamlouvalo. Každý si je může snadno zobrazit: tváří v tvář vlkovi! Nepokukovali jsme na sebe zrovna milostně. Kdybych byl ruku vytáhl, bestie by se byla na mne vrhla jistě tím zuřivěji. Vyzíralo jí to zřetelně z planoucích očí. Nuže, sevrěl jsem vlkovy vnitřnosti, převrátil je jako rukavičku s líce na rub, načež jsem mrštil vlkem o zem a šel svou cestou.

K něčemu podobnému neměl jsem arciť chuti, když mne brzy potom napadl vzteklý pes v úzké petrohradské uličce. Utíkej, pokud dovedeš! pomyslíl jsem. Aby se mi lehčeji ubíhalo, odhodil jsem svrchník a rychle jsem vletěl do domu.

Svému sluhovi jsem potom přikázal, aby pro svrchník došel na ulici a aby jej pověsil k ostatnímu mému šatstvu. Nazítří mne hrozně poděsil křik mého sluhy: „Pro Boha, pane barone, váš svrchník je vzteklý!“... Přiskočím hbitě a co spatřím! Všecko mé šatstvo bylo na kusy roztrháno! Chlapík sluha rozpoznal na vous, co se děje, a uhodl, že svrchník se pominul rozumem. Sám jsem ještě zahlédl, kterak se vrhl na krásný, nový parádní oblek a nemilosrdně jej rozsápal doopravdy na cáry...

Pánové, ve všech těchto příhodách, z nichž jsem ovšem vždycky šťastně, třeba že s notnou obtíží vyvážl, pomohla mně náhoda, kterou jsem vy-

„Uchopiv tedy koneček ocásku, odvedl jsem staré bezmocné
zvíře . . .“ (Viz str. 21.)

užítkoval na svůj prospěch statečností a duchapřítomností svojí. Spojí-li se to všecko v celek, mluví se, jak každý ví, o šťastném lovcí, o šťastném námořníkovi, o šťastném vojínovi. Byl by však neprozřetelným, pokárání hodným lovcem, admirálem neb generálem, kdo by spolehl vždy jen na náhodu a šťastnou hvězdu a nestaral se o potřebný výcvik a obratnost — a neopatřil se vším, co zajišťuje dobrý výsledek.

Taková výtka mne se rozhodně netýká. Neboť jsem povždy proslul netoliko výbornými koňmi, psy a puškami, nýbrž i způsobem, jak jsem koňů, psův a pušek užíval. Mohu se chlubit doopravdy, že jsem náležitě zajistil jménu svému pamět ve hvozdech, na lukách i v polích. Nehodlám se pouštět do podrobného líčení svých stájí a psinců, nebo své zbrojírny, jak bývá mnohdy zvykem mužů, kteří se zabývají lovem, koňmi a psy; avšak dva ze psů tak se vyznamenali v mých službách, že na ně nikdy nezapomenu. A chci se o nich stručně zmínit.

Jeden z nich byl ohař. Vynikal takovou neunavností, bystrostí a opatrností, že mně jej záviděl, kdokoliv ho spatřil. Za dne i v noci byl mi k službám. Zastihla-li mne na lovu noc, zavěsil jsem prostě ohařovi svítilnu na ocas, načež jsem lovil právě tak dobře, ba ještě lépe než za jasného dne.

Kdysi — bylo to brzy po mém sňatku — choť moje projevila touhu vyjetí si na lov. Jel jsem napřed, abych něco vynašel. Netrvalo dlouho a pes

můj zvětřil hejno koroptví. Několik set jich bylo. Pes stanul před nimi jako socha.

Čekám pořád a pořád na svoji manželku, která vyjela s mým pobočníkem a štolbou ihned za mnou, Nikoho však nevidím, nikoho neslyším. Posléze mne to znepokojilo. Vráťím se — a asi v polovici cesty zaslechnu nevýslovně žalostivé sténání. Zdálo se mi, že se to ozývá z nedaleka, a přec jsem nezahlédl široko daleko živé duše.

Seskočím s koně a přiložím ucho k zemi. A tu mi bylo náhle jasno, že žalný nářek ozývá se z hlubin zemských, a rozpoznal jsem také hlas svojí manželky, pobočníka a štolby. Zároveň jsem postřehl opodál otvor uhelné šachty. Moje ubohá manželka a její průvodčí sřítili se do propasti!

Pustím se v největším trysku k nejbližší dědině pro havíře, kteří konečně po dlouhé a nanejvýš namáhavé práci vytáhli nešťastníky z propadliště, hlubokého dobře devadesát sáhů.

Nejdříve vysvobodili štolbu, pak jeho koně, za ním pobočníka, pak jeho koně, potom moji choť a posléze jejího tureckého oře. Nejpodivnější bylo na celé věci, že ani lidem, ani koňům — nehledě arciť na několik malých pohmožděnin — pranic se nestalo, ačkoliv se byli sřítili do hlubiny strašlivé; tím víc ovšem zakusili úzkostí.

Na nějakou honbu, jak si snadno představíte, nebylo už ani pomyšlení. A ježto jste, jak se mi zdá, sami zapomněli na mého psa, pokud jsem vypravoval o trapné nehodě své manželky, poboč-

níka a štolby, nezazlíte mi, že i já jsem naň tehdy docela zapomněl.

Za povinností služební musil jsem se ihned nazítrí vydat na cestu. A vrátil jsem se teprve za čtrnáct dní. Sotva že jsem byl několik hodin doma, všiml jsem si, že tu není mé Diany. Nikdo se o ni nestaral, neboť lidé moji se domnívali, že jsem si ji vzal s sebou na cestu. A nyní k mé veliké lítosti nikde po ní potuchy!

Konečně mi blesklo hlavou: snad, u všech všudy, nestojí ubohý pes doposud před hejnem koroptví? Štván nadějí i strachem dal jsem se neprodleně v onu krajinu a — vida! K neskonalé mé radosti stál pes ještě pořád na témže místě, na němž jsem ho byl naposledy spatřil!

Hvízdnu — Diana vyrazí — načež jsem jedinou ranou složil pětadvacet koroptví.

Ubohé zvíře se však sotva mohlo ke mně doplatit, jak bylo vyhladlé a vyzáblé. Abych dopravil Dianu domů, musil jsem ji vzít k sobě na koně — a uvěříte mi, že jsem snášel ochotně toto nepohodlí. Několik dní jsme ji pak pečlivě ošetřovali a krmili — i byla opět stejně svěží a veselá jako dříve — a za několik týdnů umožnila, abych rozřešil záhadu, která by jinak podle všeho věčně byla zůstala nerozřešena.

Honil jsem se totiž po celé dva dny za jedním zajícem. Můj pes mi ho co chvíli nadehnal, ale ne a ne na zajíce s jistotou vypálit. — Věřit v kouzla nikdy se mi nezdálo. Zažil jsem věci příliš neobyčejné. Leč tehdy jsem byl opravdu s rozumem

hotov. Ale konečně se mi dostal zajíc přec jen tak na blízko, že jsem ho mohl skolit. Svalil se — a co myslíte, že jsem objevil? Čtyři běhy měl zajíc vespod těla a čtyři na zádech! Když se unavil na spodních, převrátil se — jako obratný plavec, který dovede plovat na břicho i na znak — a pak ovšem pelášil s ostřejší a rychlejší na nohách neunavených.

Později už nikdy jsem nenašel zajíce takto utvářeného. A také onoho zajisté bych nebyl dostal, kdyby nebyl můj pes vynikal tolika přednostmi. Překonával své plemeno tak velice, že bych se nebyl rozmýšlel prohlásit jej za ojedinělou zvláštnost světa, kdyby nebyl býval oprávněn činiti nárok na takovou poctu chrt, kterého jsem měl zároveň. To zvířátko bylo hodno pozoru ne zrovna pro svoji postavu, jako pro rychlost vskutku kromobyčejnou. Ručím za to, pánové, že byste se mu byli podívali, avšak také byste se nedivili, že jsem ho měl tolik rád a že jsem s ním honil tak často. Utíkal tak rychle a tolik se naběhal v mých službách, že si konečně uběhal nohy až těsně k tělu; za posledních let života jeho mohl jsem ho používat výhodně už jen jako jezevčíka — a v této vlastnosti mně pak ještě dobrých několik roků poctivě sloužil...

Byla to vlastně chrtice, což jsem zapomněl prve poznamenat. Kdysi pustila se za zajícem s takovou rychlostí, že jsem — ačkoliv na koni — zůstal hodně pozadu. Náhle uslyším štěkot mnoha psů, jakoby přede mnou honila celá smečka. Ale

štěkot byl slabý a nějaký něžný — tak že jsem nedovedl pochopit, co vlastně se děje. Přiblíživ se spatřím div nevidaný a neslýchaný!

Moje chrtice štvála zaječici. Co se tak honily, vylíhla se jak zaječici, tak chrtici mládata. A bylo na puntík tolik zajíčků jako psíků. Zajíčkové z přirozeného pudu utíkali, ale psíci se za nimi pustili a skutečně je pochytili. A tak na konec honby jsem měl pojednou šest zajícův a šest psů, ačkoliv jsem začal pouze s jediným psem.

Vzpomínám této podivuhodné chrtice s touže potěchou, s jakou přechoasto myslím na skvělého litevského koně, kterého jsem získal holou náhodou, při níž se mi naskytla příležitost, abych opravdu slavně osvědčil jízdecké své umění.

Byl jsem totiž hostem v nádherném zámku hraběte Příborského na Litvě. Dleli jsme při čaji v jídelně s dámami, když tu štolba ohlásil, že přivedli z hraběcích konírem mladého, plnokrevného koně. Páni nemeškali a sešli po schodech do dvora podívat se na ušlechtilé zvíře.

Znenadání jsme zaslechli uděšené výkřiky. Seběhnu po schodech a vidím nezkrotně divokého koně, k němuž se neodvažoval nikdo ani přiblížit, natož naň vyskočit. Ohromeni a zmateni stáli tu nejodvážnější jezdci. A jaká starost a úzkost se jich zmocnila — bylo jim to vidět na obličejích —, když jsem se jediným vzmachem ocitl na hřbetě koňově! Překvapným tímto výskokem jsem koně netoliko polekal, nýbrž za krátko, uživ svých nejlepších

jízdeckých prostředků, také jsem jej uklidnil a poslušným učinil. Hodlaje to damám ještě lépe ukázat a chtěje též zbavit je zbytečných strachů, přiměl jsem koně, že se mnou skočil otevřeným oknem do pokoje, ve kterém se podával čaj. Zde jsem ukázal rozmanité způsoby ozdobné jízdy vyšší školy. Hned krokem, hned poklusem, hned tryskem jsem se projížděl kolem prostřené tabule, načež jsem koně dokonce přinutil, že se vyhoupl na sám stůl a tam vykonal velmi způsobně celou zkoušku vyššího cviku, čímž se dámy ovšem rozkošně pobavily. Můj koník počínal si při tom s obratností tak podivuhodnou, že nepřevrhl jediné křehké porcelánové nádoby.

Kouskem tímto získal jsem velikou přízeň u dam i u pana hraběte, jenž mne s obvyklou sobě zdvořilostí poprosil, abych přijal mladého koně darem a abych na něm vyjel do války s Turky, která byla právě prohlášena a v níž vrchním vojevůdcem ruského vojska ustanovem generál kníže Ščemetěv.

Přijal jsem koně, jsa jist, že na něm dobudu nové slávy v bitvách vítězných.

Daru příjemnějšího nemohlo se mi také dostat, neboť mi na tom velice záleželo, abych v první zkoušce jako voják obstál dokonale a ku spokojenosti carově. Takový kůň — poslušný, rozvážný i ohnivý, jehně a drak zároveň, zajisté mně bude vždycky připomínat povinnosti řádného vojína, i úžasné činy, které na poli válečném vykonal Alexandr Macedonský.

Vytáhli jsme do války, jak se zdá, s úmyslem, abychom zas napravili pověst ruských zbraní, která byla za cara Petra trochu pošramocena v bojích při řece Prutu. To se nám také dokonale podařilo rozmanitými, ovšem útrapnými, přes to však slavnými boji, v nichž velel vojevůdce, kterého jsem prve jmenoval.

Skromnost zakazuje podřízeným, aby si přisouvali zásluhu velkých činův a vítězství. Slávy dostává se obyčejně vůdcům, při čemž se nehledí na jejich schopnosti — zpravidla prostřední. Ba stává se nezdůvodňující, že jsou za válečná vítězství oslavováni králové a královny, třeba že nespatriřili ani jednou vojska v čáře bitevní, nýbrž nanejvýš jen při vojenské parádě.

Neosobují si tudíž zvláštní cti z našich velikých činů, které jsme vykonali na válečném poli. Jednali jsme prostě, jak nám kázala povinnost, kteréžto slovo má v řeči vlastenců, vojáků a krátce v řeči pořádného muže význam veliký a obsažný.

Byl jsem velitelem čtyř husarův a vysílali mne na různé výpravy, při nichž mi bylo zcela samostatně jednati, jak radila moje moudrost a jak diktovala moje udatnost. Zdárný výsledek těchto výprav mohu dobrým právem připsati na vrub svůj vlastní i na vrub statečných svých vojáků, které jsem vodil z vítězství do vítězství.

Kdysi — bylo to tehdy, když jsme zahnali Turky do pevnosti Očakova — dostal se náš předvoj do notné tísně. Můj ohnivý Litevčík byl by mně

„Přinutil jsem koně dokonce, že se vyhoupl sám na stůl . . .“
(Viz str. 31.).

bezmála zanesl samému Luciperu do náručí. Stalo se to tak:

Stál jsem na přední stráží, hezky daleko od vojska ostatního. I spatřím nepřitele, jak proti mně táhne, obklopen celým mrakem prachu. Pro ten vzdušný prach nemohl jsem sílu jeho posouditi. Mohl jsem se ovšem prostě zahalit podobným mrakem prachu. To by byl býval vtip, ale všední, z něhož bych nebyl zmoudřel, a také by mně byl nepomohl v úloze, která mně byla svěřena. Kázal jsem tudíž, aby moje pravé a levé oddíly se rozptýlily a aby vydupaly tolik prachu, kolik vůbec bylo možno. Já sám jsem vyrazil přímo proti nepříteli, abych vyšetřil jeho sílu. Zdařilo se mi to. Stál a bojoval jsem s ním potud, pokud ho moje postranní oddíly neuvedly v nepořádek. Nastal okamžik, kdy bylo třeba udeřiti statečně. Rozprášili jsme nepřitele na všechny strany, porazili jsme jej na hlavu a zbytky hnali jsme do pevnosti. Takového znamenitého vítězství jsme se nenadáli, třeba že jsme po něm žíznil.

Poněvadž můj Litevčík uměl tak kromobyčejně uhánět, byl jsem v čele a daleko před ostatními, kdo se mnou pronásledovali vyděšené Turky. V tom postřehnu, že nepřítel, proběhnuv pevností, prchá zase druhou branou ven. Stanul jsem proto na tržišti a chci dát zatroubit, aby se vojsko shromáždilo. Ale představte si, pánové, můj úžas, když jsem nespatrił ani trubače, ani vůbec jediného husara z mého oddílu! Bojují snad někde jinde? Vnikli jinými branami? Anebo co se s nimi stalo?...

Zajisté — po mém mínění — nemohou být daleko a brzy mne dostihnou. To předpokládáje popojel jsem se svým k úpadu znaveným a těžce oddechujícím Litevčíkem ke studni na tržišti, aby se napil. Chlemstal vodu v pravdě nemírně, nemoha nijak uhasiti palčivé žízně. Ale bylo to zcela přirozeno. Neboť otočiv se, abych se ohlédl po svých lidech — co myslíte, pánové, že jsem postíhl? Celý zadek ubohého zvířete až po kříž byl pryč, jakoby jej ustříhl. Tak ovšem vytékala voda vzadu týmž proudem, jakým ji můj nešťastný kůň hltal, a ani ho neobčerstvila!

Jak se to mohlo přihoditi, bylo mi hádankou naprosto nerozřešitelnou, až posléze se přihnal se strany zcela opačné můj štolba a vyslovuje mi prostosrdečně blahopřání a zároveň pustě láteře pověděl mi, jak se všechno sběhlo. Když jsem se hnál v chumlu s nepřitelem branou do pevnosti, spustili rázem ochrannou mříž a tou načisto usekli koni mému zadek. Nejdříve tento zadek stálým vyhazováním způsobil obrovskou zhoubu v řadách nepřátel, kteří vráželi k zavřené bráně jako slepí a hluší; potom prý, vítězstvím zpit, odebral se do nedalekého lesa, kde jej asi budu moci ještě zastat.

Ihned jsem otočil — a nepochopitelně prudkým tryskem donesla mě polovina koně, která mně zbyla, k lesu. K veliké své radosti nalezl jsem zde druhou polovici zvířete, poskakující mezi koni, s nichž jezdci byli v divoké řeži spadali... Neprodleně dal jsem zavolat zvěrolékaře, jenž, nerozmýšleje se zbytečně, sešil oba díly mladými vý-

honky vavřínového stromu, jenž opodál rostl. Rána se šťastně zahojila — a pak se událo něco neslýchaného a nevidaného, co mohlo potkat ostatně jenom koně tak slavného, jako byl můj Litevčík. Vavřínové výhonky vyklíčily totiž v jeho těle, rostly do výše a sklenuy se konečně v besídku, tak že jsem později mnohou čestnou vyjíždku podnikl v pravém slova smyslu ve stínu svých a mého koně vavřínů...

Malé nepříjemnosti, která mne potkala za těch slavných dob, chci se dotknouti jenom mimochodem. Bušil jsem tehdy do nepřátel tak důrazně, tak dlouho a tak neunavně, že jsem konečně nebyl s to pravici svoji uklidniti. Sekala neustále, proti mé vůli, i když byl už nepřítel přes hory doly. Abych uchránil sebe a své lidi, přišli-li mně na blízko, před nezaslouženými ranami, viděl jsem se nucena pravici svou obvázat a osm dní ji nosit v pásce, jakoby byla bývala napolo rozsekána. —

Muži, jenž dovedl jezdit na takovém oři, jako byl můj Litevčík, můžete, pánové, vskutku uvěřiti, že vykonal též jiný harcovnický a jezdecký kousek, jenž by se jinak zdál snad trochu pohádkovým. Obléhali jsme totiž — nevím už, které město. Polnímu maršálkovi záleželo přenesmírně na tom, aby zvěděl, co se děje v pevnosti. Zdálo se naprosto nemožným, aby kdo vnikl k nepříteli všemi těmi rozestavenými hlídkami, strážemi a hrozivým řetězem tvrzí. Nebylo také v táboře člověka, jemuž by se byla mohla dáti podobná úloha v důvěře, že ji vykoná s jakýmsi výsledkem.

Přihlásil jsem se. A valně neotáleje, ba poháněn svou srdnatostí a služební horlivostí, stanul jsem skoro příliš rychle vedle jednoho z největších děl. V tom z něho vystřelili na pevnost. Vyskočil jsem křepce na kouli, máje v úmyslu dostati se tak do pevnosti. Leč — když jsem tak vzduchem dojel asi na polovinu cesty, kmitly se mi hlavou rozpaky nikterak nepatrné. „Hm“ — pomyslíl jsem, „do pevnosti se dostaneš zcela dobře; ale kterak pctom z pevnosti? A jak se ti tam povede? Ihned tě poznají jako špehouna a pověsí tě na nejbližší šibenici ...“

Tak jsem se přece nechtěl z pouhé ctižádosti obětovati.

Co takto a podobně uvažuju, rázně jsem se pojednou rozhodl, i použil jsem šťastné příležitosti, když právě letěla z pevnosti několik krokův ode mne dělová koule do našeho ležení. Přeskočil jsem na ni se své koule a dostal jsem se tak — ovšem, maršálkovy žádosti nevyřídív — docela zdráv do tábora našich.

Ve skoku jsem se vyznal, jak lze z této příhody posouditi. Ale můj kuň byl skokanem rovněž znamenitým. Nevšímal jsem si nikdy ani příkopův, ani jakýchkoliv ohrad; vždy jsem jezdil cestou přímou. Kdysi jsem na koni pronásledoval zajíce, jenž ubíhal přes pole kolmo k vojenské silnici. Po této silnici jel právě zavřený kočár s dvěma krásnými dámami a ocitl se mezi zajícem, jenž byl už silnici přeběhl, a mezi mnou. Můj oř proletěl tak rychle a bez nejmenšího nárazu kočárem, jehož

okna byla otevřena, že mi zbylo sotva pokdy, abych smekl a dámy poníženě odprosil za tuto smělost.

Jindy jsem chtěl v trysku přeskočit bažinu, jež se mi při prvním pohledu nezdála tak širokou, jakou jsem ji pak shledal, letě už na koni přes ni. A proto, nežli kůň můj doskočil, kvapně jsem jím smýkl zpět, aby se mohl lépe rozehnat. Nicméně ani druhý rozběh nestačil. Padl jsem nedaleko protějšího břehu do bahna až po krk, a byl bych v něm byl najisto zahynul, kdybych se byl silou vlastní ruky, kterou jsem se chytil za cop, nevytáhl na souš i s koněm, kterého jsem pevně sevřel koleny...

Přese všecku moji statečnost a chytrost, přes moji a mého koně rychlost, obratnost a sílu nedařilo se mi přece v turecké vojně vždycky dobře. Stihlo mne dokonce neštěstí, že mne nepřítel, jsa v ohromné převaze, po prudkém boji přemohl a zajal. Ba stihla mne věc ještě horší: prodali mne za otroka, což jest ostatně v Turecku pravidlem.

Za tohoto stavu poroby moje denní zaměstnání nebylo zrovna těžké a trpké; spíše podivné a mrzuté. Musil jsem totiž sultánovy včely jitro co jitro vyhánět na pastvu, celý den je hlídat a navečer je zase vehnat doma do úlů. Kteréhosi večera se mi ztratila jedna včela. Ihned jsem vypátral, že ji přepadli dva medvědi a že se ji chystali rozsápat, aby se zmocnili jejího medu. Ježto jsem té chvíle neměl v rukou ničeho jiného, co by se podobalo zbrani, nežli stříbrnou sekerku, odznak to sultánových zahradníkův a polních dělníků, vrhl jsem tu sekerku na oba lupiče, maje toliko v úmy-

slu je zaplašit. Ubohrou včelu jsem tím skutečně osvobodil. Ale nešťastným, příliš silným vzmachem mé ruky vyletěla sekerka do výše a stoupala neustále, až padla na měsíc.

Kterak se k ní dostati? Kde na světě sehnat žebřík, po němž bych mohl pro ni dolézt?

Napadlo mi, že turecké boby velmi rychle rostou a že dosahují úžasné výšky. Neprodleně jsem takový bob zasadil. A hle! Vzrostl báječně rychle a zachytil se vrcholkem na jeden růžek měsíce. I jal jsem se po rostlině šplhati a šťastně jsem vylezl na měsíc.

Bylo to opravdu kus perné práce, abych našel svoji stříbrnou sekerku. Vždyť všechny předměty na měsíci leskly se jako stříbrné! Posléze jsem ji však přece našel opodál na kupě plev a řezanky.

I chtěl jsem opět slézt k zemi. Ale ach! Slunečním úpalem bob můj zatím tak zvadl a vypráhl, že jsem se po něm rozhodně nemohl spustit. Rad, kdo můžeš a umíš, za takových nesnází!

Učinil jsem toto: Upletl jsem provaz z řezanky, tak dlouhý, jak bylo možno. Upevnil jsem jej na jeden růžek měsíce a spustil jsem se po něm. Pravicí jsem se zadržoval, levicí jsem třímal svoji sekerku. Když jsem se byl sešplhal do jisté hloubky, usekl jsem vždy hořejší zbytečný kus provazu a dole jsem jej navázal. Tak jsem se dostal hezky daleko. Ale tím stálým usekáváním a navazováním můj provaz ovšem utrpěl na pevnosti, tak že jsem po něm nedolezl až na sultánovy pozemky.

Prodírám se právě několik mil vysoko chumlem oblaků, když provaz náhle se přetrhne. Dopadl jsem s takovou prudkostí k milé matce Zemi, že mne to takořka omráčilo. Tíhou svého těla, padajícího s výše tak ohromné, vyryl jsem v zemi jámu aspoň devět sáhů hlubokou a v ni jsem se bezvládně položil.

Zotavil jsem se sic konečně po nějaké chvíli, ale nebylo mi jasno, kterak se z jámy vyprostit. Čeho však v nouzi nedokážeme! Vydlabal jsem svými nehty, tehdy právě čtyřicet let nestříhanými, jakési schůdky a po nich se mi podařilo dostat se na světlo boží. —

Zmoudřev touto smutnou zkušeností, podnikl jsem něco jiného, abych se zbavil medvědů, kteří tak rádi lezli do úlův a přepadali moje včely. Natřel jsem pěkně voj žebřinového vozu medem: uchýlil jsem se v noci nedaleko vozu do temného úkrytu, chtěje spatřit, co se poděje. A co jsem byl nastrojil, také se stalo. Přišel strašný medvěd, přilákán vůní medu, a jal se lízati tyč ze předu tak lačně a labužnický, že mu vklouzla bezděky hrotem do hrdla; a když medvěd dál a dále lízal, sunula se mu do žaludku, do břicha — až konečně zadem zase vylezla! Když se byl tak překrásně k voji přilízal, přikvačil jsem, prostrčil otvorem na konci voje dlouhý zákolník, čímž jsem zatarasil mlsalovi zpáteční cestu, i ponechal jsem jej tak sedět až do zítřka. Z rána šel kolem náhodou sultán procházkou. Myslil jsem, že se k smrti uchechtá, když spatřil muj povedený žert...

»Zbylo mi sotva pokdy, abych smekl a dámy poníženě
odprosil. . .« (Viz str. 38.).

A tak jsem si ukracoval a zpříjemňoval svoje zajetí, jinak dosti nemilé, což každý pochopí, vzpomene-li na mou minulost, plnou činův a slávy. Utěšoval jsem se nadějí, že po válce bude ze mne, otroka, opět všude oblíbený a vážený baron Prášil. A to mne sílilo.

Konečně uzavřeli Rusové s Turky mír a zajatci byli dopraveni do Petrohradu. Já sám jsem se však v Turecku pozdržel; nikoliv už jako otrok, nýbrž zase jako ctihodný kavalír.

Císařský ruský, císařský římský i francouzský vyslanec představili mne s veškerou dvorskou obřadností sultánovi. Jeho výsost použila ihned příležitosti a vyžádala si mých služeb. Šlo o to, aby se v egyptském hlavním městě Kahiře urychlila státní záležitost nesmírně důležitá, ale zároveň takového rázu, že musila zůstat tajemstvím navždy a věčně.

Odcestoval jsem za veliké slávy s družinou značně četnou po souši. Co jsme tak putovali končinami maloasijskými, podařilo se mi rozmnožiti služebnictvo svoje o několik lidiček, kterých vždy možno v životě dobře upotřebit. Sotva na několik mil od Cařihradu spatřil jsem malého, vyzáblého mužíka, jenž běžel proti mně přes pole s obrovskou rychlostí, ačkoliv na každé noze vlekl olověné závaží při nejmenším padesát liber těžké. Pln údivu nad touto nepochopitelnou zvláštností zavolal jsem na mužíka a zeptal jsem se ho: „Kam pak — kam tak rychle, příteli? A proč si stěžuješ běh takovým břemenem?“

„Utíkám,“ odpověděl běžec, „z Vídně, odkud jsem vyrazil před půl hodinou. Byl jsem tam ve službách u vznešeného panstva a dnes jsem vystoupil. Mírím do Cařihradu, kde doufám něčeho pro sebe dosáhnout. Závažím na nohách chtěl jsem zmírniti poněkud svoji rychlost, které teď není potřeba.“

Chlapík tento se mně opravdu zamlouval. Otázel jsem se, nechtěl-li by do mých služeb. Projevil k tomu ochotu.

Potom brali jsme se dále i prošli jsme mnoha městy a mnoha zeměmi.

Nedaleko silnice na krásném trávníku zpozorovali jsme človíčka, jenž ležel tak tiše, jakoby spal. Ale ve skutečnosti nespál, nýbrž tiskl zpolehounka ucho svoje tak pozorně k zemi, že se zdálo, jakoby chtěl poslouchati obyvatele nejhlubších prostor pekelných.

„Čemu tak nasloucháš, příteli?“

„Abych si ukrátil čas, poslouchám, jak tráva roste.“

„A dovedeš to?“

„Ó — toť maličkost.“

„Vstup tedy do mých služeb, příteli! Kdož ví, k čemu bude časem potřebí tvého sluchu.“

Chlapík vyskočil a šel se mnou.

Ne zrovna daleko od tohoto místa na pahorčku stál jakýsi lovec, pušku u líce — a v tom zahoukla rána na zdař bůh, do vzduchu.

„Zdar lovu, zdar, pane myslivče!“ pozdravím záhadného střelce. „Avšak na co vlastně střílíš?“

Nevidím ničeho než modrojasný obzor bez živoucího tvora.“

„Ah — zkouším pouze tuto pušku, která je sestrojena dle zcela nové soustavy. Tam na hřebeni chrámu ve Štrasburku v Německu seděl vrabec. A toho jsem právě sestřelil.“

Kdo zná mé nadšení pro ušlechtilé řemeslo lovecké a střelecké, nepodiví se, že jsem znamenitého střelce ihned co nejvřeleji popadl do náručí. Že jsem nehleděl na groš, chtěje také je j získati do svých služeb, rozumí se samo sebou.

I brali jsme se dále, prošli jsme mnohým městem, mnohou zemí a putovali jsme posléze kolem hory libanonské. Na této hoře před velikým cedrovým lesem stál jakýsi sporý, zavalitý chasník, táhna za provaz, jímž byl ovinut celý les.

„Proč taháš za ten provaz, milý příteli?“ tážou se chasníka.

„I — poslali mne pro dříví na stavbu a já jsem zapomněl doma sekeru. Teď si musím pomoci, jak vůbec je možno.“

To řka, zabral za provaz, škulbl — a všecek les, dobrá čtvereční míle, jako rákosí se poroučel před našima očima. Co jsem učinil, snadno každý uhodne. Nebyl bych pustil toho hochu, i kdyby na to mělo prasknout celé mé vyslanecké služné.

Když jsem konečně doputoval až do země egyptské, vznikl takový strašlivý vichr, že jsem se věru obával, aby nezporážel všech mých vozů, koňův a mého průvodu a aby všecko nerozmetal v různé strany. Na levo naší cesty stálo v řadě sedm větrných

mlýnů. Lopatky jejich kmitaly se kol svých os tak závratně rychle, že se tak netočí vřeteno kolovratu nejzručnější přadleny. Nedaleko v pravo stálo jakési mužisko nesmírně tučných tvarů těla a zacpávalo si pravou nosní díрку ukazováčkem. Jakmile shlédl prazvláštní ten patron naše hrozné nesnáze a upozoroval, jak se žalostně kymácíme, pootočil se čelem k nám i smekl přede mnou náramně uctivě. V té chvíli nepohnula se už jediná vlnka ve vzduchu, a sedm větrných mlýnů rázem se zastavilo. Žasna nad příhodou, která se mi nezdála přirozenou, vzkřikl jsem na ohyzdu: „Chlape, co se to tu děje? Máš v sobě ďábla, anebo jsi ďábel sám?“

„Račič prominout, excellence!“ odpověděl mi ten člověk. „Já tu jen dělám svému pánovi, jenž je vlastníkem těchto větrných mlýnů, trochu větru. Abych těch sedmi mlýnů nerozfoukal do všech koutů světa, musím si ovšem ucpávat jednu nosní díрку.“

Aj, vydařená zvláštnost, tenhle muž — řekl jsem si v duchu. Budeš ho moci dobře potřebovat doma, až se vrátíš a až ti bude docházet dech, dáš-li se do vypravování o všech příhodách dobrodružných, které tě potkaly na tvých cestách... Smluvil jsem se s ním tudíž brzo. Výrobce větru nechal sedm mlýnů sedmi mlýny a jechal se mnou.

Ale bylo už právě na čase, abych dorazil do Kahiry. Jakmile jsem zdařile vyřídil svoje posláné, zamluvil jsem si, že propustím veškerou svoji vyslaneckou družinu, které jsem už nepotřeboval, a že si ponechám toliko chlapíky, jež jsem byl cestou

do služeb přijal a kteří mně budou moci býti prospěšnějšími. Umínil jsem si, že se s nimi vrátím jako soukromník. Ježto pak bylo právě počasí vskutku skvostné a tok Nilu neobyčejně k sobě vábil, podléhal jsem pokušení, abych najal lodici a abych se vydal do Alexandrie po vodě. Stalo se — a plavba byla výborná po prvé dva dny.

Domnívám se, pánové, že jste už častěji slyšeli o záplavách, které co rok způsobuje Nil. Třetího dne naší plavby začalo v Nilu vody kvapem přibývati a nazítří byla krajina v levo i v pravo na mnoho mil zaplavena. Pátého dne při západu slunce zamotala se moje lodice do čehosi, co jsem pokládal za stébla ječmenná a za jakési křovisko. Jakmile se však za jitra rozednilo, spatřil jsem se kolkolem obklopena mandlemi, které byly dokonale zralé a velmi chutné. Hodili jsme do vody olovnici. Ukázalo se, že se vznášíme při nejmenším šedesát stop nad zemí. A nebylo naprosto možno hnout lodicí ku předu nebo do zadu. Asi kolem osmé nebo deváté hodiny — pokud jsem mohl soudit podle výšky slunce — náhle zadul prudký víchř a nachýlil naši lodici na stranu. Tím do ní vnikla voda, lodice klesla pod vodu — a neuviděl jsem jí a neslyšel o ní potom velice dlouho, jak se ihned dovíte.

Na štěstí jsme se zachránili všickni, totiž osm mužův a dva chlapci, držíce se v korunách stromů, jejichž větve nás sice unesly, ale tíži lodice udržeti nemohly. V takovém stavu zůstali jsme po tři dny a živili jsme se výhradně mandlemi. O nápoj

že nouze nebylo, je samozřejmo. Dvaadvacátého dne nešťastného našeho položení opadla voda právě tak rychle, jako byla vystoupila, a šestadvacátého dne ucítili jsme pod nohama zase matku Zemi. Prvním příjemným předmětem, který jsme zahlédli, byla naše lodice. Ležela přibližně dvě stě sáhův od místa, kde se byla ponořila.

Usušili jsme si na slunci vše, čeho nám bylo potřeba a co nám bylo užitečno. Pak jsme se podívali dosti hluboko do svých lodních zásob — nu, a pak jsme se vynasnažili dohonit, co jsme byli zmeškali. Nejpřesnějšími výpočty jsem zjistil, že jsme byli zahnáni na stopadesát mil přes zahradní zdi a všelijaké ohrady. Za sedm dní dostihli jsme Nilu, jenž zase už plynul svým korytem, a vypravovali jsme o svém dobrodružství jistému bejovi. Zachoval se k nám přelaskavě, dal nám všeho hojnost a vypravil nás konečně na cestu na vlastní lodi. Za šest dní jsme dorazili do Alexandrie, odkudž jsme se dali dopravit do Cařihradu...

Sultán mne přijal nad pomyšlení milostivě a pozval mne do svých dvorních komnat, kde se se mnou tuze dlouho bavil. Rád bych vám, pánové, vysvětlil nějakým slovem význačným a přiléhavým, jak se se mnou jeho výsost bavila. A nemohu si pomoci: při veškeré své skromnosti musím říci, že kollegiálně. Ostatně bylo záhy zjevno dvoru sultánskému, že jsem se stal střediskem a osou všeho života dvorního.

Jeho výsost nedovedla beze mne ani chvíli obstát. To bylo vždy proseb, abych se na určito do-

stavil k obědu a večeři. Jest mi přiznati, pánové, že turecký císař mezi všemi panovníky na světě mívá na své tabuli jídla nejvybranější. Pravím, pánové, jídla, neboť nápojům jeho chvalořeč moje neplatí. Vždyť dojista víte, že Mohamed zakázal svým věřícím veškeré víno.

Beze sklenky dobrého vína nutno se tudíž při veřejných tureckých tabulích obejít. Co se však neděje zrovna veřejně, začasť neděje se také příliš tajně; a nehledě k zákazu, leckterý Turek ví náramně dobře, jak chutná sklenka výborného vína. A to se týká také jeho turecké výsosti.

Při tabuli veřejné, u níž obyčejně jedl též in partem salarii*) turecký generální superintendent, totiž mufti, který sloužil tedy jaksi „ke stravě“ a před jídlem i po jídle obřadně se modlil, — nikdo se o víně nezmínil jedinou slabikou. Po hostině však čekala už na jeho výsost v kabinetě vybraná láhev.

Kdysi mně sultán pokradmu velmi přátelsky pokynul, abych za ním šel do jeho kabinetu. Když jsme se tam byli uzavřeli, vyňal z police láhev a pravil: „Prášile, vím, že vy křesťané si potrpíte na dobré víno. Hle, zde mám už jen jedinou láhvičku tokajského, ale takového jste za svého života ještě nepil.“ Pak nalila jeho výsost skleničku mně i sobě a ťukli jsme si.

„Nu, co říkáte? Není-liž pravda, je to něco velejemného?“

*) Částečně místo služného.

„Vínačko jest dobré, výsosti,“ odpověděl jsem. „Ale přece jen musím říci — a vaše výsost mi pro to nezazlí —, že jsem pil mnohem lepší tokajské ve Vídni, u zesnulého císaře Karla Šestého. U všech všudy, takového by měla vaše výsost někdy okusiti.“

„Příteli Prášile, čest vašemu slovu! Avšak jest přímo nemožno, aby bylo lepší tokajské, nežli jest toto moje. Vždyť jsem kdysi dostal jen tuto jedinou láhvičku od uherského kavalíra, a ten s ní dělal zoufalé drahoty.“

„To byl pouhý šprým, výsosti! Tokajské a tokajské jest obrovský rozdíl. Páni z Uher se zkrátka nepředají. Oč se vsadíme, že vám, výsosti, opatřím za hodinu, přímou cestou a bezprostředně z císařského sklepa ve Vídni láhev tokajského, které bude něčím jinším, nežli je toto zde.“

„Prášile, vy třeštíte!“

„Netřeštím. Přímou cestou z císařského sklepa ve Vídni opatřím vám za hodinu láhev tokajského jakosti docela jinačí, nežli je tato brynda.“

„Prášile! Prášile! Vy si chcete ze mne tropit šašky — a to si vyprošuji! Zním vás sice jinak jako muže nade vše opravdového, avšak — nyní bych měl přece skoro myslet, že mluvíte na plano.“

„Nuže, výsosti! Nechť o tom rozhodne pokus! Nedostojím-li slovu, račiž mi dát vaše výsost srazit hlavu — neboť není většího nepřítele prázdného žvanění nade mne. Avšak moje hlava není za babku. Co vsadí vaše výsost?“

„Pleskněme si! Mám vaše slovo! Nebude-li tu rázem čtvrté hodiny láhev tokajského, přijdete bez milosrdenství o hlavu. Neboť ani nejlepšimu příteli nedovoluju, aby mne měl za blázna. Obstojíte-li však ve zkoušce, jak slibujete, budete si moci vzít z mé klenotnice tolik zlata, stříbra, perel a drahokamů, kolik unese nejsilnější chlap.“

„To je příjemno slyšet,“ odpověděl jsem. A hned jsem si vyžádal péro a papír i napsal jsem císařovně Marii Teresii takovýto lístek:

„Vaše Veličenstvo podědilo jako universální dědička zajisté též sklepy zesnulého Veličenstva pana otce. Směl bych si vyprosit prostřednictvím muže, jenž se prokáže tímto lístkem, láhev onoho tokajského, které jsem často píval u Vašeho pana otce? Avšak toho nejlepšního! Neboť jde o sázku. Odsloužím se za to opět, kde jen budu moci, a zůstávám ostatně“ atd.

Tento lístek odevzdal jsem otevřený, ježto bylo už pět minut po třetí, neprodleně svému běhounovi, jenž musil svá závaží odepnout a ihned se vydat na cestu k Vídni.

Nyní jsme dopili, sultán a já, zbytek z jeho láhve, očekávající vínečka lepšího.

Hodiny odbily čtvrt na čtvrtou, odbily půl, odbily tři čtvrti — a po běhounovi doposud slechu ni vidu. Začínalo mně být — přiznám se — trochu horko a těsno, ježto se mi zdálo, jakoby jeho výsost časem pohleděla na strápec zvonku, aby zavolala kata. Ještě mi bylo sice dáno dovo-

lení, abych si vyšel procházkou do zahrady, nalapat se svěžího vzduchu, avšak vyplížilo se za mnou zároveň několik služebných duchů, kteří mne nespouštěli s očí.

Za této úzkosti, když ukazovala ručička už na pětapadesát minut, poslal jsem ještě na rychlo pro svého naslouchače a střelce. Dostavili se okamžitě. Naslouchač musil sebou mrštit na zem, aby se přesvědčil, nevrací-li se konečně můj běhoun. K nemalému děsu mému oznámil mně, že halama kdesi, ale hodně daleko odsud, leží na zemi a ze všech tělesných sil chrápe. Sotva že to uslyšel můj střelec, vyběhl na terasu a vypíav se ještě na špičky, prudce vykřikl: „U všech rohatých! Tam leží lenoch pod dubem nedaleko Bělehradu a láhev vedle něho. Počkej! Polehtám tě.“

I přiložil kvapně k líci svoji pušku nové soustavy a vehnal celý náboj nahoru do koruny stromu. Krupobití žaludů, haluzí a listí sesypalo se na spáče a vzbudilo jej. Poněvadž se ho zmocnil hrozný strach, že skoro zaspal ustanovenou lhůtu, vyskočil tak švižně a tak si pospíšil, že dorazil půl minuty před čtvrtou ku kabinetu sultánovu, přinášeje láhev a vlastnoruční lístek od Marie Teresie.

To vám byla mela rozkošná! A podívaná, jak vznešený mlsálek se olizoval!

„Prášile!“ povídá, „nemějte mi za zlé, ale já si tu láhev zachovám pro sebe. Vás mají ve Vídni raději nežli mě! Dovedete si i jindy k takovému vínu dopomoci.“

To řka zavřel láhev do police, zastrčil klíč do kapsy u spodkův a zazvonil na správce klenotnice

Ó, jaký to příjemný zvuk mým uším!

„Musím vyplatit svou sázku,“ pravil. A otočiv se ku správci pokladů, jenž byl právě vstoupil, řekl mu: „Nechť si vybere zde přítel Prášil v klenotnici tolik, kolik odnese nejsilnější chlap.“

Správce se uklonil před svým pánem, že se dotkl nosem téměř země. Mně však sultán potřásl srdečně rukou — a pak jsem se správcem odešel.

Nemeškal jsem, jak si můžete, pánové, domyslit, ani okamžik, abych si vybral, co mně náleželo. Zavolal jsem svého siláka, ten vzal s sebou známý konopný provaz i vydal se se mnou do klenotnice. Co tam zanechal můj silák, ošněrovav svůj uzel, — pro to si asi stěží zajdete. Spěchal jsem s kořistí přímo do přístavu, zabavil tam největší nákladní loď, kterou bylo možno získati, a důkladně obložen a shromáždív na palubě všecko služebnictvo, kázal jsem zabrat do vesel, abych dopravil svůj lov v bezpečí, dříve než se podnikne něco proti mně.

A — čeho jsem se obával, stalo se. Správce pokladů nechal u klenotnice všecko dokořán — ovšem, nebylo skoro co zavírat — a horem pádem letěl k sultánovi, aby vypověděl, jak dokonale jsem využítkoval smluvené sázky. Sultán všecek zkořměl, třásl se jak osyka a za krátko strašně litoval svého přenáhlení. Ihned nakázal nejvyššímu admirálovi, aby se za mnou pustil s veškerým loďstvem a vytkl mi, že naše sázka nebyla tak míněna.

Nedoplul jsem ještě ani na dvě míle od přístavu, když tu vidím, že všechno válečné loďstvo turecké žene se za mnou. Jest mi se přiznati, že má hlava, která se sotva zas ucítila trochu bezpečnou, znova, a dost povážlivě začala se viklati.

Leč pojednou ke mně přistoupí můj výrobce větru a praví: „Nemějte bázně, excellence!“

I zašel na zád lodi do podpalubí, nařídil jednu nosní díрку proti tureckému loďstvu a druhou na naše vesla, i ztropil takovou vichřici, že turecké koráby s přelámanými stěžni a vesly a s lanovím na cáry zpřetrhaným vletěly nazpět, odkud byly připluly; moje loď však za několik hodin šťastně dorazila ku břehům italským.

Ze svého pokladu jsem pohříchu mnoho neměl. Neboť v Itálii je taková chudoba a tolik žebráků se všude potlouká, čehož si policie téměř ani nevšímá, že jsem zanedlouho, maje až příliš dobré srdce, většinu zlata rozdal. Zbytek mi pak sebrali lupiči cestou do Říma. A snad si z toho hříchu nedělali ani mnoho výčitek, ačkoliv se ho dopustili docela poblíž svatého města...

Do té doby náležel jsem, pánové, pořád ještě ruské armádě — a bylo mou povinností, abych zajel do Petrohradu přihlásit se buď k další službě, anebo požádat za propuštění. I vydal jsem se na strastiplnou, dalekou cestu. Poněvadž se mně však na ní nepříhodilo pranic pozoruhodného, povím vám ještě o drobné události ze svého pobytu v Turecku.

Nezřídka jsem se projížděl ve štíhlé, elegantně zařízené lodici na moři Marmarském, odkud

je nejnádhernější podívaná na všecek Cařihrad a zejména na sultánův zámek. Kdysi z rána kochal jsem se pozíráním na krásu a svěžest oblohy. I postřehl jsem v obrovské výši nějaký kulatý předmět, veliký asi jako hlava docela malého dítěte. A s předmětu toho cosi viselo.

Popadl jsem ihned svoji nejlepší a nejdelší pušku na ptáky, bez níž — je-li mi právě možno, abych si vybral — nikdy nevycházím a nikdy se nevzdávám na delší cestu. Nabil jsem do ní kuli a vystřelil po kulatém tělese do výše. Bez výsledku. Vystřelil jsem po druhé dvěma kulemi. Nic se nestalo. Teprve třetí výstřel — čtyřmi nebo pěti kulemi — způsobil na tajemném předmětě po straně otvor. Kulaté těleso zvolna klesalo.

Představte si můj údiv, když asi dva sáhy od mé lodice spadl roztomilý, bohatě vyzlacený vůz, visící na ohromném baloně, rozsahu většího, nežli je největší chrámová kopule. Když se můj první úžas poněkud umírnil, obklopil jsem se svými lidmi zvláštní tu skupinu.

Muž vypadal jako Francouz, a také jím byl, jak se brzy vysvětlilo. Z každé kapsy viselo mu několik skvostných řetězův od hodinek s přívěsky, na nichž byly, jak se mi zdá, velcí páni a velké dámy vymalováni. S každé knoflíkové dírky visela zlatá medaile, při nejmenším v ceně sta dukátův, a na každičkém jeho prstě nastrčen byl drahocenný prsten s brillanty. Kapsy jeho kabátu byly nácpany tobočkami, v nichž bylo plno zlata. Pod tíží tou muž se ohýbal skoro k zemi. Můj Bože —

pomyslel jsem — ten muž vykonal asi na prospěch pckolení lidského činy neobyčejně důležité, že jej velcí páni a dámy mohli obtěžkati tolika dary. Domníval jsem se totiž, že to jsou dary velkých pánův a dam, ačkoliv za dnešních dob vyskytují se právě v těchto vznešených kruzích největší grešličkové.

Při všem tom oslňujícím bohatství nebylo záhadnému muži oné chvíle valně dobře, neboť nebyl téměř s to jediné slovo ze sebe vypraviti. Když se konečně zotavil, podal tuto zprávu: „Létadlo toto nebylo dílem mých vědomostí a důmyslu. Já jsem měl spíše jen krkolomnou odvahu provazolezcův a skokanův, abych do něho zasedl a několikrát v něm vzlétl do výše. Před sedmi asi nebo osmi dny — přesně to nevím, neboť jsem nemohl zaznamenávat změnu dní a nocí — vznesl jsem se v létadle na břehu mořském v anglickém Cornwallu i vzal jsem s sebou ovci, abych s ní ve výši před mnoha tisíci diváků vykonal uměleckou produkci. Na neštěstí za deset minut po mém vzestupu otočil se vítr, a místo aby mne hnal k městu Exeteru, kde jsem zamýšlel opět sestoupit, zanesl mne nad moře, nad nímž jsem také, jak jsem se domníval, až do nynějška plynul v nezměrné výši.

Dobře bylo, že jsem se nedostal k umělecké produkci s ovci. Neboť za tři dny mé plavby vzduchem takový hlad mne přemohl, že jsem neviděl vyhnutí, než abych milou ovci zařízl. Když jsem se pak ocitl nekonečně vysoko nad měsícem a když posléze, po šestnáctihodinné další plavbě vzestup-

né přiblížil jsem se tak těsně ke slunci, že mně to sežehlo brvy, položil jsem mrtvou ovci, stáhnuv s ní dříve kůži, na takové místo vozu, kde mělo slunce největší sílu, anebo jinými slovy, kam balon nestínil; a ovce se upekla za necelé tři čtvrti hodiny. Touto pečení jsem se po všecku dobu živil.“ ...

Muž se zamlčel — a zdálo se, že se jal zvědavě prohlížeti předměty kolkolem. Když jsem mu řekl, že budova před námi je cařihradský zámek tureckého sultána, byl přímo ohromen, ježto se byl domníval, že se ocitl někde docela jinde.

„Příčinou mého dlouhého letu bylo —“ doložil posléze — „že se mi přetrhl motouz, upevněný na příklopce balonu. Nemohl jsem pak vypustiti z něho plyn. Kdyby nebyla střela balon zasáhla a natrhla, snad bych plynul na věky jako Mohamed mezi nebem a zemí.“ ...

Vůz daroval pak velkomyslně mému lodníku, jenž řídil kormidlo. Skopovou pečení hodil do moře. Co se však týče balonu, ten klesaje rozškulbal se na kusy, což ovšem způsobila moje střela, neboť jej mocně natrhla. —

Bez mála bych byl zapomněl jiného zajímavého dobrodružství, které jsem zažil brzy potom, kdy mne okradli přívětiví itaľští loupežníci. Nežli jsem se totiž vydal na cestu do Petrohradu, zaslechl jsem, že u jihofrancouzského břehu, nedaleko města Marseillu, je znamenitě zřízená mořská koupelna. Zachtělo se mi smýti se sebe všecek turecký prach

a špínu, i zaskočil jsem jen jako mimochodem do Marseillu.

Vášnivě rád se koupám v moři. Ale tehdy jsem se ocitl ve strašném nebezpečení. Vyploval jsem z ohraničeného místa do širého moře. V tom shlédnu velikou rybu, rozevírající strašlivou tlamu a ženoucí se s ďábelskou rychlostí na mne. Otálet naprosto se nesmělo, ale kdež pak! Bylo mi brzy zřejmo, že rybě neuniknu.

Neprodleně jsem se skrčil a stočil do tak malého klubka, jak jen jsem dovedl. Ryba po mně chlamstla — i vjel jsem jí do žaludku bez pohromy.

Tam jsem zůstal, jak si lze snadno domyslit, nějaký čas v dokonalé temnotě. Ale teplo tam bylo, a to nikoliv zcela nepříjemné. Přirozeně jsem však působil rybě jisté žaludeční těžkosti. Byla by se mne tudíž ráda v brzkou zbavila. To jsem věděl dobře, a poněvadž místa bylo dost, těšil jsem ji velmi uhlazenými prostocviky, vzpínaje ruce a ušlechtilé mrskaje nohama.

Zdalo se, že rybu nejvíce znepokojovalo právě toto mrskání. I pokusil jsem se zatančiti tak zvanou „skotskou“, kterou pánové najisto znají docelo dobře. Ryba vzkřikla úžasně a vzepjala se téměř svisle polovinou těla z vody. Té chvíle plul kolem italský koráb kupecký a loďníci všimli si obrovské ryby. Pustili se za ní, hodili harpunu — a zasáhli ji.

Když se ocitla na palubě, zaslechl jsem, jak se loďníci radí, kterak rybu nejlépe naříznout, aby z ní získali pokud možno hodně tuku. Rozumět

Správce se uklonil před sultánem . . . (Viz str. 47.).

Vznešená společnost uvítala mne s otevřenou náručí. Zvláště generál kníže Ščeremetěv, vrchní vojevůdce ve válce s Turky. Tento zasloužilý maršálek měl tisíc příčin, aby se ke mně vlídně zachoval. Neboť si byl přisvojil — jak jsem teprve nyní zvěděl — mého Litevčíka, když jsem upadl do tureckého zajetí. A na něm dovedl ruské vojsko ku konečnému slavnému vítězství.

Tento Ščeremetěv se teď obával, že se o koně přihlásím. Já jsem jej však ihned uchlácholil řka, že mu koně daruju. Děkoval mi dobrý staroch tak pohnutě, že mu radostí tekly po zjízvených tvářích slzy jako hrachy.

Ostatně jsem se rozhodl, že z Ruska odjedu. Vypukla tam právě velká revoluce. Spiklenci zajali cara, jenž byl dosud malinký, tak že ho ještě houpali v kolébce, pak jeho matku a otce i generála Kuželnikova, nejvyššího hofmistra, jakož i mnohé jiné osoby ode dvora a poslali je na Sibiř. Tehdy byla po celé Evropě zima tak kromobyčejně krutá, že i slunce důkladně promrzlo a podle výzkumů tehdejších proslulých hvězdářův obalilo se ohromnými rampouchy. Snadno se domyslíte, pánové, že za takových poměrů můj návrat z Ruska byl o mnoho svízelnější, nežli před časy moje cesta do carovy říše.

Poněvadž jsem daroval svého Litevčíka knížeti Ščeremetěvovi, musil jsem jeti poštou. Když se naskytlo, že jsme měli jeti úvozem mezi příkrými stráněmi, připomněl jsem postillonovi, aby dal zna-

mení trubkou. Mohloť se snadno přihoditi, že by proti nám jel povoz jiný — a pak bychom se v těsné úžlabině srazili. Postillon uposlechl, přiložil trubku ke rtům a foukal ze všech sil. Ale nadarmo. Jediný zvuk se neozval. Byl to úkaz docela nevysvětlitelný. A také opravdu nebezpečný. Neboť na neštěstí vskutku jela proti nám jakási koleska a vyhnouti jsme se navzájem nemohli.

Ostatně dlouho jsem se nerozpakoval, co učinit. Vyskočiv s vozu, nejdříve jsem odpřáhl koně. Pak jsem si pozvedl vůz se všemi čtyřmi koly a se všemi zavazadly na bedra a skočil jsem přes úbočí, porostlé trním, na ploché pole. Nebylo to maličkostí, neboť svah byl asi devět stop vysoký a vůz také hodně vážil. S pole skočil jsem opět — ponechav cizí povoz napřed — do úvozové cesty. Nyní šlo ještě o to, aby také naši koňové se dostali z kleští. Provlékl jsem se k nim, vzal každého pod jedno paždí a týmže způsobem — přes hráz na pole a s pole zase přes hráz do úvozu — dopravil jsem je k našemu vozu. Pak jsem poručil zapřáhnout, načež jsme už beze zvláštní příhody dospěli na stanici, kde se mohlo přenocovati.

Zmínky ještě zasluhuje, že jeden z koňů, velice bujný, sotva čtyřletý mladík, chtěl ztropiti při těch přeskokcích neplechu. Když jsem po druhé skočil přes hráz, začal funět a vyhazovat, i projevoval zkrátka značnou nelibost z těchto přemetů. Zahnal jsem mu však rázně všecku chuť na hlouposti. Strčil jsem totiž zadní jeho nohy do kapsy svého kabátu.

Na stanici jsme se ze svého dobrodružství zotavili. Postillon pověsil trubku na hřebík nad kamny. Já jsem usedl ke stolu naproti.

A nyní, pánové, slyšte, co se stalo! Pojednou se ozve: „Jede, jede, poštovský pacholíkl“...

Vykulili jsme oči — a teď jsme teprve pochopili, proč nemohl postillon vypravit z trubky jediného zvuku. Všecky tóny v trubce nadobro zamrzly — a teprve nyní, podle toho, jak zvolna rozmrzávaly, hlásily se krásně a jasně k nemalé cti vozky. Kůže taškářská — ten postillon! Baval nás, nikterak se nenamáhaje, ze zásob písní, které byl do trubky dříve nafoukal. Slyšeli jsme lomozný vojenský pochod, pak některé národní písně, jako „Já mám koně, vrany koně“, nebo „Proč ty k nám, jeníčku —“ a „Horo, horo, vysoká jsi“ — a tak dále. Na konec zazněla roztoužená píseň „Zahučaly hory, zahučaly lesy“. — Divím se, kde ten člověk všecky ty písně sehnal; zdályť se mi nějak slovansky něžnými, sladkými. Tou poslední písní ukončila se hudební produkce, načež jsem usnul opravdu sladce.

* *

Leckterý cestovatel mívá ve zvyku vyprávěti, co se stěží srovnává s pravdou. Vidí-li, že jej někdo napiatě poslouchá, zabřídá zpravidla čím dál do větších nehorázností, až na konec žvaní holé bláznovství. Lidé bystřejší ovšem se pak odvracejí

s nedůvěrou i při událostech, o nichž jim vypravuje cestovatel, kterému vskutku velice záleží na pravdě.

Horlivějšího vyznavače pravdy nade mne nikdo nenalezne. Každého, kdo by snad projevil jakousi pochybnost stran příběhů, o kterých jsem doposud vypravoval, ze srdce bych musil politovat. A také bych byl velice povděčen, kdyby se podobní pochybovači prostě vzdálili, až začnu líčit jiná, ještě podivuhodnější dobrodružství. K čemuž odhodlám se snad dosti brzy — a už nyní se zaručuji, že bude opět všecko přesně pravdivé, tak, jak se to ve skutečnosti přihodilo.

